

2016-03-21

Diarienummer
MN 2016/0012.3
MR 2016.0869.2

Johan Blom
046-35 52 93
johan.blom@lund.se

Miljönämnden

Remiss om regeringsuppdraget nationell reglering av högfluorerade ämnen i brandsläckningsskum

Sammanfattning

Miljönämnden har fått remiss från Miljö- och energidepartementet för yttrande avseende förslag till nationella regler för högfluorerade ämnen i brandsläckningsskum. Kemikalieinspektionen har, på uppdrag av regeringen, tagit fram ett förslag på nationell lagstiftning. Syftet är att minska tillförseln av högfluorerade ämnen till miljön.

Miljöförvaltningen anser att det är viktigt att ta fram nationell lagstiftning som minskar tillförsel av högfluorerade ämnen till miljön.

Vidare anser förvaltningen, i första hand att Y§ och Z§ bör gälla utan undantag, i andra hand att undantagna användningsområden kan få senare ikraftträdande istället för att bli undantagna.

Miljöförvaltningen anser även att regeringen bör komplettera användningsbegränsningen med ekonomiska styrmedel.

Beslutsunderlag

Miljöförvaltningens tjänsteskrivelse den 21 mars 2016, dnr MN 2016/0012.3 och MR 2016.0869.2.

Miljö- och energidepartementets remiss 2016-02-08 samt Kemikalieinspektionens rapport 1/16: Förslag till nationella regler för högfluorerade ämnen i brandsläckningsskum, dnr MR 2016.0869.1.

Barnets bästa

Miljönämndens agerande syftar till att främja en hållbar utveckling som innebär att nuvarande och kommande generationer tillförsäkras en hälsosam och god miljö. En sådan utveckling bygger på insikten att naturen har ett skyddsvärde och att människans rätt att förändra och bruka naturen är förenad med ett ansvar för att förvalta naturen väl.

Ärendet

Kemikalieinspektionen har, på uppdrag av regeringen, tagit fram ett förslag på nationell lagstiftning för högfluorerade ämnen i

2016-03-21

Diarienummer
MN 2016/0012.3
MR 2016.0869.2

brandsläckningsskum. Syftet är att så långt och snabbt som möjligt begränsa tillflödet av högfluorerade ämnen till miljön.

Högfluorerade ämnen har producerats och använts sedan 1950-talet för sina speciella egenskapers skull, till exempel temperaturlåghet, vatten-, smuts- och fettavvisande egenskaper. Alla högfluorerade ämnen är extremt svårnedbrytbara (persistenta), och flera av dem kan dessutom ansamlas i levande organismer (bioackumuleras) och är dokumenterat giftiga (toxiska).

I flera svenska kommuner har högfluorerade ämnen, så kallade per- och polyfluorerade alkylsubstanter (PFAS), hittats i grundvattentäkter. I en del fall har halterna varit så höga att enskilda brunnar och till och med enskilda vattenverk behövt ta ur bruk. Historisk användning av filmbildande brandsläckningsskum är en misstänkt källa i många fall.

Föreslagen lagstiftning säger att brandsläckningsskum som innehåller högfluorerade ämnen endast får användas om restprodukter samlas upp och destrueras. Fyra undantag listas dock. Användningsbegränsningen föreslås gälla från och med 1 januari 2017.

Förslaget på utformning av nationell användningsbegränsning ser ut enligt följande:

Högfluorerade ämnen i brandsläckningsskum

X§ Vid tillämpning av Y-Z§§ ska följande definitioner gälla.

Med *högfluorerade ämnen* avses per- och polyfluorerade alkylsubstanter, såsom fluortensider, med undantag för PFOS och PFOA och ämnen som kan omvandlas till PFOS och PFOA. Dessa ämnen regleras istället i förordning (EG) nr 850/2004 respektive förordning (EG) nr 1907/2006.

Med *tillsynsmyndighet* avses den myndighet som är ansvarig för tillsynen där användningen sker, i enlighet med 2 kap. 4 § och 29-32 §§ miljötillsynsförordningen (2011:13).

Med *skarpa situationer* avses släckinsatser vid andra situationer än inom

- a) övning och utbildning,
- b) funktionstester av släckutrustning,
- c) forskning och utveckling, samt
- d) kvalitetskontroll av skumkoncentrat.

Med *restprodukter* avses släckvatten och andra skumvätskeblandningar som uppkommer efter användning och som innehåller högfluorerade ämnen.

Y§ Brandsläckningsskum som innehåller högfluorerade ämnen i högre koncentration än 0,0001 viktprocent i koncentrerad form får endast användas enligt de villkor som anges i Z§.

2016-03-21

Diarienummer
MN 2016/0012.3
MR 2016.0869.2

Första stycket gäller inte

1. användning i skarpa situationer vid bränder i vätskor och fasta ämnen som kan anta vätskeform,
2. funktionstester av släckutrustning i fasta installationer
3. användning till sjöss, och
4. när det inom Försvarsmaktens verksamhet krävs sådan användning i särskild utbildning enligt föreskrifter som regeringen eller myndighet under regeringen meddelat, [alternativt senare ikraftträdandedatum för den användningen]

Z§ Vid användning enligt Y§ första stycket ska restprodukterna tas om hand och destrueras genom förbränning vid minst 1100 grader Celsius eller genom likvärdig metod. Användaren ska på förhand anmäla sådan användning till tillsynsmyndigheten och ange hur villkoren i första meningen har beaktats. Vid användning i skarpa situationer får anmälan göras i efterhand.

Miljöförvaltningens bedömning

Miljöförvaltningen anser att det är viktigt att ta fram nationell lagstiftning som minskar tillförsel av högfluorerade ämnen till miljön.

1. Miljöförvaltningen anser
  - a. i första hand att Y§ och Z§ bör gälla utan undantag. Verksamheter inom undantagna användningsområden bör istället få möjlighet att söka dispens för användning. Detta medför att lag inte behöver skrivas om efter översyn eller då ett användningsområde inte längre ska undantas. Dispensen kan tidsbegränsas och krav kan ställas på användaren. Dispenser bör handläggas av central myndighet, förslagsvis av Kemikalieinspektionen.
  - b. i andra hand att undantagna användningsområden kan få senare ikraftträdande, till exempel förskjutas med ett år, istället för att bli undantagna. Sätter man ut ett datum ser användarna svart på vitt när alternativa släckmedel och utrustning måste vara framtaget.

Dessa alternativ kan ses som något skarpare än förslaget i utredningen. Ett skarpare krav eller en tydligare tidsram driver troligtvis på utredning och utvecklingen av fluorfria brandsläckningsskum och alternativa släckmetoder framåt i högre grad än informationen om att det kommer att göras en översyn på området igen år 2019. Det är viktigt att branschen själv driver på och känner ansvar för utredning och utveckling av fluorfria alternativ.

2. Miljöförvaltningen anser att regeringen bör komplettera användningsbegränsningen med ekonomiska styrmedel. Genom att lägga på en mindre skatt eller avgift på brandsläckningsmedel med högfluorerade ämnen i använder man sig av fler incitament för

2016-03-21

Diarienummer
MN 2016/0012.3
MR 2016.0869.2

övergång till brandsläckningsskum fria från högfluorerade ämnen. Genom ekonomiska styrmedel motverkar man även felanvändning i högre grad.

3. Miljöförvaltningen anser att användare och tillsynsansvaret bör definieras tydligt i kommande tillsynsvägledning inom området.

Förvaltningens förslag till beslut

Miljönämnden föreslås besluta

att anta förvaltningens yttrande som sitt eget.

Björn Berséus
Miljödirektör

Johan Blom
Miljöinspektör

Beslut expedieras till:

Miljö- och energidepartementet

m.registrator@regeringskansliet.se med kopia till
monica.tornlund@regeringskansliet.se